

การศึกษานโยบายเขตการค้าเสรีเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการ พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย

กาญจพงศ์ จันทน์ณรงค์ศรี
ศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมจีนสิรินธร มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เชียงราย ประเทศไทย 57100
อีเมล: panupongjannarngsorn@gmail.com

ศุภกร คนคล่อง
สำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เชียงราย ประเทศไทย 57100
อีเมล: suppakorn.kho@mfu.ac.th

รับบทความ: 5 พฤษภาคม 2565

แก้ไขบทความ: 4 กรกฎาคม 2565

ตอบรับบทความ: 14 ธันวาคม 2565

บทคัดย่อ: : การวิจัยเรื่อง นโยบายเขตการค้าเสรีเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้ นโยบายเขตการค้าเสรีเชียงใหม่ เป็นนโยบายทางเศรษฐกิจรูปแบบใหม่ของประเทศจีน โดยหลักปฏิบัติจะเน้นการทำงานในรูปแบบปฏิรูปเชิงลึก รวมถึงการสร้างสรรค่นโยบายใหม่เพื่อช่วยผ่อนข้อจำกัดต่าง ๆ และขยายระดับการเปิดกว้างสู่ต่างประเทศในด้านต่าง ๆ ซึ่งแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของนโยบายเขตการค้าเสรีเชียงใหม่ คือรัฐบาลจีนมีแนวโน้มให้ดำเนินนโยบายนี้ด้วยการเปิดกว้างการลงทุน สนับสนุนการใช้เงินหยวนอย่างเสรี เสริมบทบาทเวทีการค้าสู่สากล เพิ่มความเข้มข้นด้านงานบริหารจัดการภาครัฐให้เอื้อประโยชน์ต่อภาคธุรกิจสูงสุด สำหรับแนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย คือการนำโครงสร้างกฎระเบียบและข้อกำหนดของนโยบายเขตการค้าเสรีเชียงใหม่มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงราย รวมไปถึงเสนอข้อเสนอแนะและแนวทางการปรับปรุงแก้ไขที่สมเหตุสมผลและเป็นไปได้

คำสำคัญ: นโยบายเขตการค้าเสรี; นครเชียงใหม่; เขตเศรษฐกิจพิเศษ; จังหวัดเชียงราย

A Study of The Shanghai Free Trade Zone Policy as the way to develop Chiang Rai Special Economic Zone

Panupong Jannarongsorn

Sirindhorn Chinese Language and Culture Centre, Mae Fah Luang University, Chiang Rai,
57100, Thailand

E-mail: panupongjannarongsorn@gmail.com

Suppakorn Khonklong

School of Sinology, Mae Fah Luang University, Chiang Rai, 57100, Thailand

E-mail: suppakorn.kho@mfu.ac.th

Received: 28th November 2021

Revised: 05th September 2022

Accepted: 09th September 2022

Abstract: The study of the Shanghai Free Trade Zone (SFTZ) Policy as the way to develop the Chiang Rai Special Economic Zone, is qualitative research. The researcher answered the research objectives as follows: The Shanghai Free Trade Policy is China's new economic policy. The practice will focus on working in the form of in-depth reform. Including the creation of new policies to help ease restrictions and expand the level of openness to foreign countries in various fields. And future trends of the Shanghai Free Trade Policy. That is, China's government tends to install this policy with open investment. Support the free use of the Yuan. Enhance the role of the international trading platform increasing the intensity of government administration work to maximize the benefits of the business sector. And guidelines for the development of the Chiang Rai Special Economic Zone by applying the structure, rules, and regulations of the Shanghai Free Trade Policy; to be adapted to suit the Chiang Rai Special Economic Zone. However, careful study of the policies under the Special Economic Zone Policy Framework should be studied. In order not to be disadvantaged or cause consequences later.

Keywords: Free Trade Zone Policy; Shanghai; Special Economic Zone; Chiang Rai

上海自贸区（SFTZ）政策作为发展之道研究清莱经济特区

黄宝宁

皇太后大学诗琳通中国语言文化中心，清莱，57100，泰国

电子邮箱：panupongjannarngsorn@gmail.com

宋雪锋助理教授

皇太后大学汉学院，清莱，57100，泰国

电子邮箱：suppakorn.kho@mfu.ac.th

收稿日期：2021-11-28

修回日期：2022-09-05

接受日期：2022-09-09

摘要：将上海自由贸易区（SFTZ）政策作为发展清莱经济特区的方式的研究是定性研究。研究者回答了以下研究目标：上海自由贸易政策是中国的新经济政策。实践将着力以深化改革的形式开展工作。包括制定新政策，帮助放宽限制，扩大各领域对外开放水平。以及上海自贸政策的未来趋势。也就是说，中国政府倾向于通过开放投资来实施这一政策。支持免费使用人民币。增强国际贸易平台作用，加大政府管理工作力度，实现工商部门利益最大化。以及通过应用上海自由贸易政策的结构、规则 and 规定来发展清莱经济特区的指导方针；以适应清莱经济特区。但是，应仔细研究经济特区政策框架下的政策。以免日后不利或造成后果。

关键词：自由贸易区政策；上海；经济特区；清莱

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่สาธารณรัฐประชาชนจีนได้สถาปนาอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 1949 สาธารณรัฐประชาชนจีนต้องเผชิญหน้ากับปัญหาสำคัญหลายประการ โดยเฉพาะปัญหาด้านเศรษฐกิจที่ขาดการพัฒนาและล้าหลังเป็นอย่างมาก เนื่องด้วยสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ยังคงล้าหลังกว่าประเทศอื่น ๆ และผลกระทบจากการทำสงครามเพื่อครั้งเตรียมการก่อตั้งประเทศในยุคสมัยของเหมา เจ๋อตง ซึ่งเป็นผู้นำคนแรกแห่งสาธารณรัฐประชาชน จนกระทั่งในยุคสมัยของ เต๋็ง เสี่ยวผิง ที่ได้มีการนำเสนอแนวคิดใหม่ในการพัฒนาประเทศ ภายใต้ “นโยบายสี่ทันสมัย” อันประกอบด้วย 1) ความทันสมัยด้านการเกษตร 2) ด้านอุตสาหกรรม 3) ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และ 4) ด้านการทหาร โดยนำเสนอต่อคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์ ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1978 ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการนำไปสู่การเปิดประเทศเพื่อการพัฒนาประเทศด้วยเป้าหมายและแนวทางใหม่บนพื้นฐานของกำลังอำนาจแห่งชาติที่เข้มแข็งของสาธารณรัฐ ประชาชนจีน ยิ่งไปกว่านั้น เต๋็ง เสี่ยวผิง ยังใช้แนวความคิดที่เรียกว่า “การปลดปล่อยความคิด ยึดติดความจริง” ในการปฏิบัติกรต่าง ๆ ซึ่งถือว่าเป็นแก่นของความคิดที่สะท้อนทัศนะแห่งการพัฒนา และปรัชญาองค์รวมของผู้ผู้นำในยุคสมัยนั้น นอกจากนี้ เต๋็ง เสี่ยวผิงยังเห็นว่าเนื่องจากจีนได้ทำการปิดประเทศเป็นระยะเวลานาน บวกกับความบอบช้ำภายในจากการปฏิวัติวัฒนธรรม ดังนั้น ยิ่งความคิดถูกปลดปล่อยจากพันธนาการต่าง ๆ มากเท่าไร การปฏิรูปประเทศก็จะยิ่งก้าวหน้ามากเท่าไร การเพิ่มกำลังการผลิตของชาติจำเป็นต้องอาศัยนโยบายปฏิรูปและเปิดกว้างบนแนวทางการปฏิบัติที่เป็นจริง (MGR Online, 2004)

นครเซี่ยงไฮ้ หนึ่งในสี่เทศบาลนครของสาธารณรัฐประชาชนจีน คือผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมของการปฏิรูปและเปิดประเทศ ซึ่งตั้งอยู่บริเวณทางใต้ของปากแม่น้ำแยงซี และมีแม่น้ำหวางผู่ ไหลผ่านกลางเมือง โดยในปี ค.ศ. 2019 มีประชากร จำนวน 24.28 ล้านคน ทำให้เป็นเขตเมืองที่มีประชากรมากที่สุดในประเทศจีน และเป็นนครที่มีประชากรมากที่สุดเป็นอันดับสองของโลก (Shanghai Municipal People's Government, 2019) จากนโยบายเปิดประเทศของจีน ทำให้นครเซี่ยงไฮ้ กลายเป็นเมืองหลักของประเทศ พร้อม ๆ กับการเกิดเมืองอีกหลายเมืองของจีน เมื่อปี ค.ศ. 1991 นครเซี่ยงไฮ้ได้เข้าสู่การ

เปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่จากยุทธศาสตร์และนโยบายของรัฐบาลกลางที่ต้องการเปิดตัวให้นครเซี่ยงไฮ้กลายเป็นเมืองระดับโลก รัฐบาลได้พัฒนาเขตพื้นที่ผู้ต่งซึ่งเป็นพื้นที่อีกฝั่งหนึ่งของแม่น้ำแยงซีในนครเซี่ยงไฮ้ ให้เป็นเขตที่สามารถติดต่อกับต่างประเทศในทุกด้านได้อย่างสมบูรณ์ และเริ่มก่อตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยี รวมทั้งออกนโยบายใหม่เกี่ยวกับการตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจด้านต่าง ๆ เพื่อเตรียมรองรับเศรษฐกิจและผลักดันให้นครเซี่ยงไฮ้กลายเป็นหนึ่งในเมืองใหญ่ของโลกในทั้งในด้านเศรษฐกิจการเงินและการค้า รัฐบาลกลางจึงได้มีการจัดตั้ง “เขตการค้าเสรีเซี่ยงไฮ้ หรือ Shanghai Free Trade Zone” ขึ้น

เขตการค้าเสรีเซี่ยงไฮ้ (Shanghai Free Trade Zone) จัดตั้งเมื่อเดือนสิงหาคม ปี ค.ศ. 2013 รัฐบาลจีนได้อนุมัติจัดตั้งขึ้น เพื่อเป็นพื้นที่เปิดเสรีทางการค้า การเงิน การลงทุน และเป็นศูนย์กลางการขนส่งระดับโลก เขตการค้าเสรีเซี่ยงไฮ้ ตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของมหานครเซี่ยงไฮ้ โดยอยู่ในเขตเศรษฐกิจผู้ต่ง มีพื้นที่ 28.78 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่เศรษฐกิจและการค้า 4 แห่ง ได้แก่

- 1) เขตคลังสินค้าทัณฑ์บนไว่เกาเฉียว (Waigaoqiao Free Trade Zone)
- 2) เขตขนถ่ายสินค้าทัณฑ์บนไว่เกาเฉียว (Waigaoqiao Free Trade Logistics Park)
- 3) เขตท่าเรือน้ำลึกหยางซาน (Yangshan Free Trade Zone Area)
- 4) เขตคลังสินค้าทัณฑ์บนครบวงจรแห่งท่าอากาศยานนานาชาติผู้ต่ง (Pudong Airport Free Trade Zone)

ทั้งนี้ในปี ค.ศ. 2014 รัฐบาลจีนได้อนุมัติขยายพื้นที่เพิ่มเติม ได้แก่ เขตธุรกิจการเงิน ลู่เจียจู่ย (Lujiazui Financial area) เขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกจินเฉียว (Jinqiao Export Processing Zone) และเขตนิคมเทคโนโลยีขั้นสูงจางเจียง (Zhangjiang High Tech Park) เพื่อขยายการทดลองการปฏิรูปเศรษฐกิจให้กว้างมากขึ้นกล่าวได้ว่า “เขตการค้าเสรีเซี่ยงไฮ้” นั้น เป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่รวมท่าเรือน้ำลึก ท่าอากาศยาน คลังสินค้าทัณฑ์บน และระบบการบริหารจัดการขนถ่ายสินค้าไว้ด้วยกัน โดยให้สิทธิพิเศษทางศุลกากร และเป็นพื้นที่เปิดเสรีทางการเงิน เช่น ส่งเสริมการจัดตั้งสถาบันการเงินเอกชนทั้งจีนและต่างประเทศ เปิดเสรีธุรกรรมเงินหยวน และการชำระเงินหยวนข้ามพรมแดน เป็นต้น เศรษฐกิจของนครเซี่ยงไฮ้

ก้าวหน้าเช่นทุกวันนี้ได้ ด้วยกลไกสำคัญส่วนหนึ่งมาจากการสร้างเมืองที่ดี โดยเฉพาะด้านกายภาพ แม้ว่าด้านกายภาพจะไม่ใช่อุปสรรคเดียวของการสร้างเมือง แต่การพัฒนาเมืองใหม่ขนาดใหญ่ของประเทศจีนในปัจจุบันล้วนแต่เน้นการพัฒนาทางกายภาพก่อน เพราะหากเมืองมีโครงสร้างที่ดี ย่อมเป็นสิ่งที่ดีต่อการพัฒนาในด้านอื่น ๆ เช่น เสริมสร้างเศรษฐกิจเมือง และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนเมือง ฯลฯ

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าพัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีนตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันนั้นได้มีการพัฒนาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะนครเซี่ยงไฮ้ซึ่งในอดีตนั้นเป็นเพียงหมู่บ้านชาวประมงเล็ก ๆ แต่ในปัจจุบันถือเป็นเมืองที่มีขนาดใหญ่ที่สุดเมืองหนึ่งของโลก และมีประชากรมากเป็นอันดับหนึ่งของประเทศจีน เป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญในด้านต่าง ๆ ของภูมิภาค ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การค้าการลงทุน รวมถึงด้านแฟชั่นและการท่องเที่ยว โดยการผลักดันของรัฐบาลกลางจีนภายใต้ “นโยบายเขตการค้าเสรีเซี่ยงไฮ้” ทำให้นครเซี่ยงไฮ้ก้าวขึ้นเป็นผู้นำและเป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย ประเด็นนี้ไม่เพียงแต่ทำให้ทั่วโลกหันมาสนใจในการปฏิรูปการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของนครเซี่ยงไฮ้ รวมไปถึงคณะผู้วิจัยมองเห็นว่าการศึกษานโยบายเขตการค้าเสรีที่นำมาปฏิบัติแล้วเกิดขึ้นจริงของนครเซี่ยงไฮ้ จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย โดยเฉพาะจังหวัดเชียงราย เพื่อส่งเสริมให้ระบบเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงรายมีคุณภาพ และเป็นประโยชน์ต่อการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเขตการค้าเสรีเซี่ยงไฮ้
2. เพื่อวิเคราะห์จุดเด่นของนโยบายเขตการค้าเสรีเซี่ยงไฮ้
3. เพื่อค้นหาแนวทางสำหรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงรายจากการพัฒนาเขตการค้าเสรีเซี่ยงไฮ้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลอื่น ๆ ที่มีใช้บุคคล มุ่งเน้นการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้ความรู้ใหม่จากเอกสารเหล่านั้น บทความนี้จะนำเสนอประเด็นเรื่องนโยบาย แนวคิด และทิศทางการพัฒนาของเขตการค้าเสรีเซี่ยงไฮ้ (Shanghai Free Trade Zone) โดยใช้การวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ซึ่งเป็นการวิจัยที่มุ่งค้นหาข้อเท็จจริง หรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ปรากฏที่เกี่ยวข้อง ศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ที่มีที่มาจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่ได้มีการจัดพิมพ์เผยแพร่ไว้อยู่แล้ว โดยนักวิจัยเป็นผู้ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลที่มีผู้ทำไว้แล้วมาใช้เป็นข้อมูลในการวิจัย

ผลการวิจัย

การพัฒนาเขตการค้าเสรีเซี่ยงไฮ้ (Shanghai Free Trade Zone)

1. สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจของนครเซี่ยงไฮ้ก่อนส่งเสริมนโยบายเขตการค้าเสรี

ในปี ค.ศ.2012 ก่อนเปิดเขตการค้าเสรีเซี่ยงไฮ้หนึ่งปีได้เกิดวิกฤตฟองสบู่แตก กล่าวได้คือ ภาคการลงทุนตกต่ำ ยอดนำเข้า - ส่งออกร่วงในรอบ 30 เดือน ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากอุปสงค์ต่อสินค้าต่างประเทศลดน้อยลง การค้าระหว่างประเทศลดลงต่อเนื่องตั้งแต่ต้นปี ค.ศ. 2012 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคยุโรป สหรัฐฯ และญี่ปุ่น ซึ่งเป็น 3 คู่ค้าหลัก เป็นผลมาจากสภาพเศรษฐกิจที่ซบเซาในภูมิภาคตะวันตก รวมไปถึงต้นทุนในการผลิตของจีนที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ยอดการส่งออกของเซี่ยงไฮ้ลดลงกว่าที่ผ่านมามาก ในขณะที่การนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศก็ลดน้อยลงด้วย

BBC news รายงานว่า ช่วงครึ่งแรกของปี ค.ศ. 2012 ภาคบริการของนครเซี่ยงไฮ้ได้รับอิทธิพลจากการใช้นโยบายแทรกแซงธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ของภาครัฐ ส่งผลให้ธุรกิจกลุ่มอสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าส่วนเพิ่ม (Added Value) ลดลงเหลือร้อยละ 1.6 เมื่อเทียบกับช่วงครึ่งปีแรกของปี ค.ศ. 2011 ภาคการผลิตในปี ค.ศ.2012 ของนครเซี่ยงไฮ้โดยรวมก็ต้องเผชิญกับสภาวะชะลอตัว โดยครึ่งปีแรกพบว่ามูลค่าทางการผลิต

(Production Value) ของภาคการผลิตที่สำคัญอย่างอุตสาหกรรมสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ (electronics information manufacturing) ขยายตัวเพียงร้อยละ 6 เมื่อเทียบกับครั้งปีก่อน ซึ่งถือเป็นอัตราต่ำสุดในรอบ 3 ปี กล่าวคือ ในช่วงก่อนที่จะเปิดเขตการค้าเสรีเซี่ยงไฮ้นั้น สถานการณ์โดยรวมด้านเศรษฐกิจของนครเซี่ยงไฮ้ได้มีอัตราการเติบโตที่น้อยลงจากปีที่ผ่านมา เป็นจำนวนมาก ซึ่งด้วยเหตุนี้ จึงทำให้จีนตัดสินใจปฏิรูปประเทศครั้งใหญ่เพื่อรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว และรัฐบาลกลางจีนได้ประกาศให้เขตผู้ตงของนครเซี่ยงไฮ้เป็นพื้นที่แห่งแรกในจีนที่จะพัฒนา และเปิดประตูสู่สากล ซึ่งเขตผู้ตงในยุคเริ่มแรกนั้นเป็นเพียงพื้นที่การเกษตรดั้งเดิม แต่ผู้นำจีนมองว่าพื้นที่แห่งนี้จะเป็นหัวใจสำคัญ ที่จะสามารถดึงดูดให้ต่างชาติก้าวเข้ามาลงทุน โดยได้มุ่งเน้นบุกเบิกพัฒนาธุรกิจการเงินเป็นลำดับแรก แล้วตามด้วยการพัฒนาธุรกิจการค้าและการพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูง การปฏิรูปพัฒนาในครั้งนี้ทำให้เขตผู้ตงเกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ หลายอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อนในจีน (BBC news, 1997)

2. การส่งเสริมนโยบายเขตการค้าเสรีนครเซี่ยงไฮ้

เขตการค้าเสรีจีน (เซี่ยงไฮ้) หรือ China (Shanghai) Free Trade Zone หรือมักเรียกกันโดยย่อว่า “เขตการค้าเสรีเซี่ยงไฮ้ (Shanghai Free Trade Zone : SFTZ)” นับเป็นนวัตกรรมทางเศรษฐกิจใหม่ล่าสุดของจีน โดยเป็นเวทีทดลอง “คิดใหม่ ทำใหม่” เพื่อให้เศรษฐกิจจีนสามารถก้าวสู่ความเป็นสากล โดยเป็นไปตามแนวคิด “กล้าดำเนินการ กล้าทดลอง กล้าปฏิรูป” ของประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ซึ่งต้องการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้กับประเทศจีน SFTZ ถือเป็นเขตการค้าเสรีแห่งแรกในจีนแผ่นดินใหญ่ ซึ่งตั้งอยู่ภายในเขตผู้ตงของนครเซี่ยงไฮ้ โดยได้รับการก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 29 กันยายน ค.ศ. 2013 ซึ่งในช่วงเริ่มต้นมีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 28.78 ตารางกิโลเมตร และได้รับการขยายพื้นที่เป็น 120.72 ตารางกิโลเมตรเมื่อช่วงเดือนธันวาคม ค.ศ. 2014 (อักษรศรี, 2013)

2.1 นิยามและวัตถุประสงค์การก่อตั้ง

เขตการค้าเสรีเซี่ยงไฮ้ (SFTZ) คือ เขตเศรษฐกิจพิเศษที่ก่อตั้งขึ้นโดยมีการใช้กฎระเบียบ นโยบายการบริหารจัดการ และการควบคุมที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ ภายในจีน (เสมือนเป็นพื้นที่นอกอาณาเขตของจีน) โดยรัฐบาลจะไม่เข้าแทรกแซง หรือไม่เรียกเก็บภาษีผ่านด่าน พร้อมกับให้สิทธิพิเศษด้านการผ่านด่านสำหรับภาคการค้าภายในพื้นที่ดังกล่าว

ตลอดจนรัฐบาลมีนโยบายเปิดกว้างด้านการลงทุนในสาขาธุรกิจที่เคยควบคุมอย่างเข้มงวด โดยสามารถอธิบายภาพการดำเนินนโยบายแบบกว้าง ๆ ได้ดังนี้

ภาคการค้า: สินค้าที่นำเข้า - ส่งออกจะได้รับการยกเว้นควบคุมโดยศุลกากร (เสมือนว่าสินค้ายังมีให้นำเข้า - ส่งออกข้ามอาณาเขตของจีน) พร้อมได้รับการอำนวยความสะดวกในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ภาคการลงทุน: ต่างชาติลงทุนได้ค่อนข้างสะดวกและเสรีมากกว่าพื้นที่ทั่วไปในจีน (บางสาขาธุรกิจที่ต่างชาติเคยถูกคุมเข้ม แต่หากลงทุนใน SFTZ แล้วจะมีความเข้มงวดน้อยลง หรือแทบจะปล่อยให้ต่างชาติดำเนินการได้อย่างเสรี)

การก่อตั้ง SFTZ จัดเป็นกลยุทธ์ใหม่ทางเศรษฐกิจของประเทศจีน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มใหม่ของการพัฒนาเศรษฐกิจโลก โดยเป็นการดำเนินงานปฏิรูปในเชิงลึก สร้างสรรค์นโยบายใหม่ และขยายระดับการเปิดกว้างสู่ต่างประเทศในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์การก่อตั้งที่สำคัญ ดังนี้

1) แสวงหาแนวทางใหม่และรูปแบบใหม่ของการเปิดกว้างจีนสู่ต่างประเทศ เพื่อสร้างเป็นเวทีใหม่สำหรับการพัฒนาความร่วมมือกับนานาประเทศทั่วโลก

2) ผลักดันการเร่งปรับเปลี่ยนปฏิรูประบบบริหารจัดการและสมรรถนะของภาครัฐบาลจีน เพื่อให้บริการ และอำนวยความสะดวกแก่ภาคธุรกิจอย่างเต็มที่

3) ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเติบโตทางเศรษฐกิจและปรับปรุงโครงสร้างระบบเศรษฐกิจจีน เพื่อให้จีนมีจุดเด่นด้านการแข่งขันทางเศรษฐกิจครั้งใหม่ และบุกเบิกช่องทางใหม่สำหรับขยายการเติบโตด้านเศรษฐกิจ

4) ดำเนินการเปิดกว้างส่งเสริมการพัฒนา ส่งเสริมการปฏิรูป ส่งเสริมการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ เพื่อนำประสบการณ์ความสำเร็จที่ได้จากการทดลองไปขยายผลต่อในพื้นที่อื่น ๆ ของจีน

2.2 ขอบเขตและรูปแบบการดำเนินงาน

เขตการค้าเสรีนครเซี่ยงไฮ้ก่อตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 29 กันยายน ค.ศ. 2013 ครอบคลุม พื้นที่สำคัญ 4 แห่งซึ่งเป็นเขตสินค้าทัณฑ์บน (Bonded area)¹ SFTZ มีพื้นที่ ครอบคลุมทั้งสิ้น 28.78 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยพื้นที่ 4 ส่วน ได้แก่

1) เขตสินค้าทัณฑ์บนไว่เกาเฉียว มีพื้นที่ 10 ตารางกิโลเมตร ก่อตั้งเดือนกันยายน 1990 ถือเป็นเขตสินค้าทัณฑ์บนแห่งแรกของจีน และมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดใน 15 เขต สินค้าทัณฑ์บนของจีน

2) เขตโลจิสติกส์สินค้าทัณฑ์บนไว่เกาเฉียว มีพื้นที่ 1.03 ตารางกิโลเมตร ก่อตั้งเมื่อ เดือนธันวาคม 2003 โดยถือเป็นเขตโลจิสติกส์สินค้าทัณฑ์บนแห่งแรกของจีน

3) เขตสินค้าทัณฑ์บนบูรณาการท่าอากาศยานผู่ตง มีพื้นที่ 3.59 ตารางกิโลเมตร ก่อตั้งเมื่อเดือนกรกฎาคม 2009 โดยถือเป็นพื้นที่หลักในการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการทาง อากาศของนครเซี่ยงไฮ้

4) เขตท่าเรือสินค้าทัณฑ์บนหยางซาน มีพื้นที่รวม 14.16 ตารางกิโลเมตร (เป็น พื้นที่ริมฝั่งทะเล 6.85 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่บนเกาะ 7.31 ตารางกิโลเมตร) ก่อตั้งเมื่อ เดือนมิถุนายน 2005

ทั้งนี้ หลังจากที่ได้ประสบผลสำเร็จจากการทดลองปฏิรูปนโยบายต่าง ๆ ใน SFTZ เป็นระยะเวลา 1 ปี แล้ว สำนักนายกรัฐมนตรีจีนตัดสินใจขยายพื้นที่ SFTZ จากเดิมที่ 28.28 ตารางกิโลเมตรเพิ่มเป็น 120.72 ตารางกิโลเมตร โดยได้ประกาศอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม ค.ศ. 2014 ซึ่งได้เพิ่มพื้นที่สำคัญในเขตผู่ตงอีก 3 เขตเข้าเป็นส่วนหนึ่งของ SFTZ ได้แก่ เขตธุรกิจการเงินลูเจียจุย (Lujiazui Financial area) เขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก จีนเฉียว (Jinqiao Export Processing Zone) และเขตนิคมเทคโนโลยีชั้นสูงจางเจียง (Zhangjiang High Tech Park) เพื่อขยายการทดลองการปฏิรูปเศรษฐกิจให้กว้างมากขึ้น

¹ เขตสินค้าทัณฑ์บน (Bonded Area) หมายถึง พื้นที่ที่สามารถกักเก็บสินค้าได้เป็นระยะเวลานาน จัดตั้ง ควบคุมดูแล และจัดการโดยกรมศุลกากร หรือได้รับการอนุมัติจดทะเบียนจากกรมศุลกากร ทั้งนี้ สินค้าที่ นำเข้ามายังเขตสินค้าทัณฑ์บนสามารถดำเนินการกักเก็บ ปรับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ แยกประเภท ผสมรวม จัด แสดง และนำไปแปรรูปได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตการควบคุมดูแลของกรมศุลกากร

รัฐบาลจีนมุ่งปฏิรูปและเปิดกว้างเศรษฐกิจใน 4 ด้านสำคัญ ได้แก่

1) การลงทุน โดยส่งเสริมและดึงดูดธุรกิจบริการจากต่างชาติ ด้วยการลดเงื่อนไขและข้อจำกัดด้านการลงทุนที่เดิมที่รัฐบาลจีนเคยคุมเข้มมาโดยตลอด อาทิ การอนุญาตให้ต่างชาติลงทุนได้ 100% โดยไม่ต้องมีหุ้นส่วนฝ่ายจีน การไม่จำกัดเงินทุนจดทะเบียนขั้นต่ำในการลงทุน หรือการอนุญาตให้ต่างชาติเข้ามามีส่วนร่วมลงทุนในสาขาที่เคยถูกจำกัดในอดีต เป็นต้น ซึ่งเป็นผลให้ธุรกิจต่างชาติสามารถลงทุนได้ค่อนข้างเสรีและมีความสะดวกยิ่งขึ้นในธุรกิจบริการ 6 สาขา ดังนี้ (1) บริการทางการเงิน อนุญาตให้ก่อตั้ง ธนาคารเงินทุนต่างชาติ หน่วยงานประกันสุขภาพเฉพาะทางโดยเงินทุนต่างชาติ เช่น บริษัทประกันชีวิต เป็นต้น และบริษัทสินเชื่อการเงิน (Financial Leasing) ได้โดยไม่กำหนดเงินทุนจดทะเบียนขั้นต่ำ (2) บริการทางการแพทย์ อนุญาตให้ต่างชาติก่อตั้ง บริษัทสำรวจเครดิต บริษัทท่องเที่ยวพินิจ และต่างชาติที่สามารถจัดกรุ๊ปทัวร์เงินออกไปท่องเที่ยวต่างประเทศได้ ซึ่งแต่เดิมไม่อนุญาตให้กระทำในเรื่องดังกล่าว หน่วยงานนายหน้าจัดหาบุคลากรทุนจีน – ต่างชาติ บริษัทการลงทุนโดยต่างชาติในรูปแบบบริษัทจำกัด (มหาชน) (3) บริการขนส่งทางน้ำ ยกเลิกข้อจำกัดด้านสัดส่วนการลงทุนร่วมกันระหว่างต่างชาติ - จีนในธุรกิจการเดินเรือนานาชาติ ซึ่งเดิมที่ฝ่ายจีนต้องออกเงินทุนมากกว่า 50% และต่างชาติออกเงินทุนได้ไม่เกิน 49 % และ อนุญาตให้ต่างชาติลงทุนในธุรกิจบริหารจัดการด้านการเดินเรือระหว่างประเทศ 100% (4) บริการเฉพาะทาง อนุญาตให้ต่างชาติลงทุนในสาขา ธุรกิจโทรคมนาคมบางส่วนที่กำหนด เช่น การให้บริการเครือข่ายสัญญาณอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ธุรกิจการผลิตและจำหน่ายอุปกรณ์เกมส์ต่าง ๆ (ภายใต้การควบคุมความปลอดภัยในระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศอินเทอร์เน็ต) (5) บริการทางสังคม อำนวยความสะดวกในการก่อตั้งหน่วยงานอบรมความรู้และเทคนิควิชาชีพร่วมทุนจีน – ต่างชาติ ด้วยการลดขั้นตอนอนุมัติจัดตั้งให้ยุ่งยากน้อยกว่าเดิม อนุญาตให้ก่อตั้งหน่วยงานรักษาพยาบาลเงินทุนต่างชาติ 100% เช่น โรงพยาบาล หรือคลินิก เป็นต้น (6) บริการทางวัฒนธรรม อนุญาตให้ต่างชาติก่อตั้งหน่วยงานนายหน้าประสานงานด้านการแสดง (Performance agencies) ด้วยทุนต่างชาติ 100% และ สถาบันเทิดด้วยทุนต่างชาติ 100%

2) การค้า โดยส่งเสริมธุรกิจที่สามารถเชื่อมโยงเงินกับตลาดโลกได้ อาทิ กิจการข้ามชาติที่จะมาตั้งสำนักงานภูมิภาคในเขตการค้าเสรีเซี่ยงไฮ้ เพื่อดำเนินกิจการ E-commerce ข้ามชาติ (ซื้อขายสินค้าและบริการผ่านระบบออนไลน์) ตลาดสินค้าล่วงหน้า (อาทิ สินค้าเกษตร น้ำมัน ทองคำ) และตลาดขายพันธบัตร (เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกสำหรับการระดมทุน) เป็นต้น

3) การเงิน โดยส่งเสริมให้เงินหยวนสามารถแลกเปลี่ยนได้อย่างเสรีสำหรับการทำธุรกรรมระหว่างประเทศและการใช้เป็นเงินทุน กล่าวคือ สามารถนำเงินทุนในรูปเงินหยวนเข้ามาลงทุนได้ง่ายขึ้นกว่า เดิม (ในอดีตต้องใช้เงินสกุลดอลลาร์สหรัฐเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเงินทุนจดทะเบียนบริษัท) โดยใช้ระบบดอกเบี้ยตามกลไกตลาด (ไม่โดนแทรกแซงโดยกลไกของรัฐดังปัจจุบันที่รัฐบาลจีนควบคุมอยู่) ตลอดจนอนุญาตให้ตั้งสาขาธนาคารที่ต่างชาติดูถือหุ้น 100% ได้ และอนุญาตให้ธนาคารจีนทำธุรกรรมนอกประเทศได้ (offshore banking) ซึ่งสามารถทำธุรกรรมการเงินโดยไม่ต้องอยู่ภายใต้ระเบียบของรัฐบาลกลางดังเช่นพื้นที่อื่น ๆ ของจีน

4) กฎระเบียบและการจัดการของภาครัฐ โดยมุ่งพัฒนากฎระเบียบให้อื้ออำนวยความสะดวกการค้าและลงทุนภายใน เขตการค้าเสรีเซี่ยงไฮ้

3. โครงสร้างกฎระเบียบ และข้อกำหนดในเขตการค้าเสรีเซี่ยงไฮ้

รัฐบาลจีนได้ตั้งเป้าหมายจะดำเนินการปฏิรูปเศรษฐกิจด้วยการริเริ่มใช้นโยบายใหม่ในเขตการค้าเสรีเซี่ยงไฮ้ โดยพยายามคิดค้นกฎระเบียบ ข้อกำหนด และสร้างสรรค์แนวทางการบริหารแบบใหม่ที่ สะท้อนพัฒนาการการเปิดกว้างสู่สากลของจีนใน 4 ด้านสำคัญ ได้แก่ การลงทุน การค้า การเงิน และการจัดการด้านกฎระเบียบของภาครัฐ ด้วยแนวคิด “เปิดกว้างการลงทุน สนับสนุนการใช้เงินหยวนอย่างเสรี เสริมบทบาทเวทีการค้าสู่สากล เพิ่มความเข้มข้นด้านงานบริหารจัดการภาครัฐให้อื้อประโยชน์ต่อภาคธุรกิจสูงสุด”

1) ด้านการลงทุน รัฐบาลจีนมีนโยบายเปิดกว้างและขยายสาขาการลงทุนใน SFTZ มากกว่าพื้นที่ทั่วไปของจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดกว้างมากขึ้นในสาขาธุรกิจบริการ อาทิ บริการด้านการเงิน บริการด้านการขนส่งทางน้ำ บริการทางพาณิชย์ และบริการทาง

วัฒนธรรม เป็นต้น โดยได้คิดค้น “Negative List” ซึ่งเป็นระบบบริหารการลงทุนรูปแบบใหม่ของจีน พร้อมกับทำการปฏิรูปการลงทุนโดยธุรกิจต่างชาติ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับระบบสากลมากขึ้น ซึ่งเน้นดำเนินการตามแนวคิด “ลงทุนง่าย ผ่อนคลายข้อจำกัด จดทะเบียนบริษัทประหยัดเวลา” โดยมีมาตรการหลัก ดังนี้

1.1 การผ่อนคลายนโยบายจำกัดการลงทุนด้วยระบบ Negative List ซึ่งเป็นบัญชีรายการสาขาธุรกิจที่มีข้อจำกัดหรือห้ามลงทุนสำหรับธุรกิจต่างชาติใน SFTZ (ส่วนใหญ่เป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับสาธารณูปโภคอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ หรือสาขาธุรกิจ ที่เกี่ยวข้อง กับความมั่นคงและ ความปลอดภัยของจีน) โดยนอกเหนือจากรายการใน Negative List แล้ว นักลงทุนต่างชาติสามารถดำเนินกิจการใน SFTZ อย่างเสรี โดยปัจจุบันรัฐบาลจีนได้ประกาศใช้ Negative list ฉบับที่ 3 ซึ่งมีรายการสาขาธุรกิจที่มีข้อจำกัดหรือห้ามลงทุนลดลงเหลือเพียง 122 รายการ (ฉบับที่ 1 มี 190 รายการ/ฉบับที่ 2 มี 139 รายการ) ซึ่งครอบคลุม 15 หมวดธุรกิจ แบ่งเป็น 50 สาขาธุรกิจ

ภาพที่1 : แผนภาพหมวดธุรกิจที่มีข้อจำกัดและห้ามลงทุนใน Negative list ฉบับใหม่
ที่มา : <http://www.opsmoac.go.th>.

การที่ SFTZ ใช้ระบบ Negative List ถือเป็นการเปิดกว้างสำหรับภาคการลงทุนของต่างชาติ โดยกำหนดเฉพาะรายการที่มีข้อจำกัดหรือห้ามลงทุนเพียงบางสาขาธุรกิจเท่านั้น ต่างจากการลงทุนของธุรกิจต่างชาติในพื้นที่ทั่วไปของจีน ซึ่งรัฐบาลจีนได้จัดแบ่งการลงทุนของธุรกิจต่างชาติออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ (1) ประเภทที่ส่งเสริมให้ลงทุน (2) ประเภทที่มีข้อจำกัดการลงทุน และ (3) ประเภทที่ห้ามลงทุน ทั้งนี้ หากทำการเปรียบเทียบเงื่อนไขการลงทุนและสาขาธุรกิจใน Negative List ของ SFTZ กับเงื่อนไขการลงทุนของธุรกิจต่างชาติในพื้นที่ทั่วไปของจีนแล้วจะพบว่า Negative List มีข้อจำกัดน้อยกว่า ตัวอย่างเช่น การลงทุนในธุรกิจโรงพยาบาลและธุรกิจบริหารจัดการการเดินทางระหว่างประเทศที่ต่างชาติสามารถลงทุนได้ 100% ใน SFTZ แต่หากเป็นการลงทุนธุรกิจดังกล่าวในพื้นที่อื่น ๆ ของจีนจะต้องมีฝ่ายจีนถือหุ้นส่วนด้วย

1.2 การบริหารธุรกิจการลงทุนด้วยการใช้ระบบ registration system แทนที่ระบบ approval system กล่าวคือ นักลงทุนสามารถจดทะเบียนบริษัทแล้วดำเนินธุรกิจ ใน SFTZ ได้เลย โดยไม่จำเป็นต้องรอการพิจารณาอนุมัติจากภาครัฐดังเช่นในอดีต ยกเว้นประเภทธุรกิจในรายการ Negative List ที่ยังใช้ระบบ approval system ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการอนุมัติจากทางการจีนก่อนจึงจะจัดตั้งบริษัทได้ ส่วนประเภทธุรกิจอื่น ๆ ที่เหลือจะใช้ระบบ registration system

1.3 ลดระยะเวลา/กระบวนการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท โดยสามารถจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทใน SFTZ ได้เสร็จสิ้นภายในเวลาเพียงแค่ 4 วัน ซึ่งจากเดิมต้องใช้เวลานานถึง 29 วัน

2) ด้านการค้า SFTZ มีนโยบายส่งเสริมการปรับเปลี่ยนรูปแบบพัฒนาด้านการค้า เพื่อสนับสนุนให้เชียงใหม่สามารถบรรลุเป้าหมายการเป็น “ศูนย์กลางการค้าโลก” และเชื่อมโยงเงินกับตลาดการค้าโลกโดยอาศัยการทดลองใช้นโยบายอำนวยความสะดวกด้านการค้าแบบใหม่ใน SFTZ เป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งมีแนวคิดในการดำเนินการแบบ “อำนวยความสะดวกครั้งใหญ่ ให้สิทธิพิเศษภาษี สู่บทบาทเวทีการค้าโลก” โดยมีนโยบายที่สำคัญ ดังนี้

2.1 การอำนวยความสะดวกด้านพิธีการผ่านด่าน เพื่อส่งเสริมการเชื่อมโยงธุรกิจการค้าระหว่างจีนกับตลาดโลก โดยบูรณาการเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันของ เขตสินค้าทัณฑ์บนบริเวณท่าเรือไว่เกาเฉียว เขตสินค้าทัณฑ์บนท่าเรือหยางซาน และสนามบินนานาชาติผู่ตง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการผลักดันมาตรการใหม่เรื่องการผ่านพิธีการสินค้านำเข้า-ส่งออกที่มีความรวดเร็วกว่าเดิม เพื่อกระตุ้นการเติบโตด้านธุรกิจการค้าระหว่างประเทศของจีน ซึ่งทำให้ระยะเวลาของพิธีการผ่านด่านสินค้าลดลง 2 - 3 วันจากเดิมที่ต้องใช้เวลาประมาณ 1 สัปดาห์ ส่งผลให้ภาคธุรกิจ การค้าใน SFTZ สามารถลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์ลงประมาณร้อยละ 10 เมื่อเปรียบเทียบกับภาคธุรกิจนอก SFTZ

2.2 การปรับปรุงขั้นตอนทางศุลกากรให้มีประสิทธิภาพและลดระยะเวลากระบวนการตรวจสอบมาตรฐานสินค้า โดยสำนักงานตรวจสอบควบคุมและกักกันโรค (Custom Immigration Quarantine : CIQ) นครเซี่ยงไฮ้ได้ใช้ระบบ Single Window System ซึ่งเป็นการบูรณาการร่วมระหว่าง CIQ กรมศุลกากรและสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งสำนักงาน CIQ และศุลกากรได้ออกมาตรการใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า-ส่งออกมากกว่า 10 มาตรการ อาทิ การยื่นตรวจสอบสินค้าผ่านระบบออนไลน์ การใช้ shipping bill ทดแทนเอกสารอื่น ๆ การลดขั้นตอนตรวจสอบกักกันโรคพื้นฐานและสัตว์นำเข้าสำหรับสินค้าที่มีความเสี่ยงต่ำ การปฏิรูปเรื่องการยื่นแจ้งผ่านพิธีการศุลกากร และการนำสินค้าเข้าเขตได้ก่อนแจ้งให้ศุลกากรบันทึกข้อมูล เป็นต้น เพื่อลดระยะเวลาการผ่านด่าน/กระบวนการตรวจสอบมาตรฐานสินค้า ซึ่งส่งผลให้ระยะเวลาการตรวจสอบสำหรับการนำเข้าสินค้าลดลง 41.3% และการส่งออกสินค้าลดลง 36.8% เมื่อเปรียบเทียบกับกระบวนการปกตินอกเขต SFTZ

2.3 การจัดตั้งตลาดสินค้าน้ำมันรองรับการค้าระหว่างประเทศในเขต SFTZ โดยเมื่อเดือนกันยายน 2014 ได้มีการจัดตั้ง Shanghai International Energy Exchange เพื่อเป็นตลาดซื้อขายล่วงหน้าด้านพลังงานระหว่างประเทศพร้อมทั้ง Shanghai Gold Exchange ได้เปิดตัว Gold International Board ซึ่งเปิดโอกาสให้ต่างชาติสามารถเข้าลงทุนในตลาดทองคำของจีนได้

2.4 การให้สิทธิพิเศษทางภาษีโดยไม่มีการเก็บภาษีนำเข้าและภาษีส่งออก¹ กับสินค้าที่นำเข้าหรือส่งออกระหว่าง SFTZ กับพื้นที่นอกประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ (แต่หากจะส่งสินค้าจาก SFTZ เข้าสู่พื้นที่อื่น ๆ ของจีนจะต้องผ่านกระบวนการทางศุลกากรและเสียภาษีตามปกติ) และยกเว้นภาษีเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่จำเป็นของบริษัทที่ดำเนินธุรกิจบริการด้านการผลิตใน SFTZ ตามระเบียบที่กำหนด นอกจากนี้ ธุรกิจภายใน SFTZ สามารถเลือกประเมินเสียภาษีศุลกากรได้ 2 แบบสำหรับกรณีที่ส่งสินค้าที่ผลิตหรือแปรรูปใน SFTZ เข้าสู่พื้นที่อื่น ๆ ของจีน กล่าวคือ (1) ประเมินจากวัตถุดิบนำเข้า ซึ่งจะเสียภาษีตามมูลค่าของปริมาณวัตถุดิบที่นำเข้ามาผลิตสินค้าที่จะส่งขายยังพื้นที่อื่น ๆ ของจีน หรือ (2) ประเมินการเสียภาษีจากมูลค่าของปริมาณสินค้า (ผลิต/แปรรูปเสร็จสิ้นแล้ว) ที่ส่งขายจริงในพื้นที่อื่น ๆ ของจีน (ในอดีตจะทำการประเมินภาษีศุลกากรจากมูลค่าของปริมาณสินค้าสำเร็จรูปที่จะส่งขายจริงเพียงรูปแบบเดียวเท่านั้น)

3) ด้านการเงิน SFTZ พยายามเปิดกว้างเรื่องการเงิน ซึ่งมุ่งเน้นสร้างสรรค์ระบบบริหารการเงินรูปแบบใหม่ สนับสนุนการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ในตลาดการเงิน ส่งเสริมการอำนวยความสะดวกด้านการเงินระหว่างประเทศ เปิดกว้างการดำเนินธุรกิจการเงินขององค์กรการเงินภาคเอกชนและองค์กรการเงินต่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อผลักดันให้เงินหยวนมีบทบาทในตลาดโลกมากขึ้น ซึ่งเน้นดำเนินงานตามแนวคิด “เปิดนวัตกรรมด้านการเงินแบบใหม่ ส่งเสริมการใช้เงินหยวนเป็นสำคัญ” โดยนโยบายด้านการเงินที่สำคัญ ได้แก่

3.1 การเปิดให้ทำธุรกรรมการเงินหยวนและเงินสกุลอื่น ๆ ระหว่างประเทศผ่านการโครงการบริหารสภาพคล่อง (Cash Pooling) โดยบริษัทต่างชาติสามารถโยกย้ายเงินทุนเข้าออกตลาดเงินผ่านสถาบันการจดทะเบียนจัดตั้งใน SFTZ และใช้อัตราดอกเบี้ยตามข้อตกลง

¹ โดยปกติประเทศจีนจะเรียกเก็บภาษีส่งออกจากสินค้าบางประเภท เช่น ปุ๋ย และแร่ธาตุหายาก เป็นต้น เพื่อป้องกันมิให้มีการส่งออกมากเกินไปและเก็บไว้สำหรับรองรับอุปสงค์ภายในประเทศ ด้วยสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้ SFTZ ได้อนุญาตให้บริษัทที่จดทะเบียนใน SFTZ สามารถใช้เงินหยวนเป็นทุนและทำธุรกรรมได้ กล่าวคือ บริษัทต่างชาติสามารถใช้สกุลเงินหยวนเป็นเงินทุนจดทะเบียนบริษัทได้ (เดิมเงินทุนจดทะเบียนบริษัทต่างชาติต้องเป็นเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น) และสามารถใช้อัตราดอกเบี้ยตามข้อตกลงในการทำธุรกรรมซื้อขายสินค้านำเข้าและส่งออกได้ เป็นต้น

ระหว่างสถาบันการเงินกับบริษัทนั้น ๆ ซึ่งช่วยเสริมสภาพคล่องและลดระยะเวลาการทำธุรกรรมทางการเงินให้กับบริษัทได้

3.2 การส่งเสริมให้ใช้เงินหยวนในการทำธุรกรรมระหว่างประเทศ โดย SFTZ ได้เปิดให้ทดลองทำธุรกรรมออนไลน์ระหว่างโดยใช้เงินหยวน (Cross-border e-commerce platform) ซึ่งหากเป็นพื้นที่นอกเขต SFTZ แล้ว การซื้อขายออนไลน์ระหว่างประเทศจะต้องกำหนดราคาสินค้าและชำระค่าสินค้า

3.3 การส่งเสริมให้เปิดบัญชี (free trade account)¹ กับสถาบันการเงินใน SFTZ ซึ่งจะช่วยให้ภาคธุรกิจสามารถกู้ยืมเงินหยวนจากสถาบันการเงินของ SFTZ ในอัตราต้นทุนที่ต่ำกว่ากู้ยืมเงินหยวนภายในจีน 20%

4) ด้านการบริหารจัดการของภาครัฐ SFTZ มีนโยบายมุ่งเน้นปฏิรูประบบสถาบันต่าง ๆ และปรับเปลี่ยนกลไกการทำงานของหน่วยงานราชการตามแนวคิด “ปฏิรูปกลไก เน้นความโปร่งใส ให้ความเป็นธรรม” เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกและประโยชน์สูงสุดให้กับภาคธุรกิจโดยนโยบายที่สำคัญ ได้แก่

4.1 ระบบอนุญาโตตุลาการ โดย SFTZ ได้จัดตั้ง Shanghai International Arbitration Center (SHIAC) และ China (Shanghai) Free Trade Zone Court of Arbitration พร้อมประกาศกฎระเบียบว่าด้วยระบบอนุญาโตตุลาการ เพื่อเป็นแนวทางการแก้ปัญหาข้อพิพาททางธุรกิจภายในเขต SFTZ โดยให้อิสระแก่ผู้ขอรับบริการไกล่เกลี่ยข้อ

¹ FTZ Free Trade Account มีจุดเด่น คือ (1) การตรวจสอบธุรกรรมการซื้อขายเงินตราต่างประเทศของบริษัท จากเดิมที่คณะกรรมการบริหารเขตการค้าเสรีฯ (Management Committee of China (Shanghai) Pilot Free Trade Zone) จะควบคุมก่อนดำเนินการ เปลี่ยนมาเป็นควบคุมในระหว่างและหลังดำเนินการ และ (2) บริษัทสามารถเลือกอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และอัตราซื้อขายเงินตราต่างประเทศได้อย่างเสรี กล่าวคือในอดีต หลังจากที่บริษัทได้รับเงินตราต่างประเทศแล้ว ไม่สามารถนำเงินไปฝากในบัญชีธนาคารในประเทศได้โดยตรง ต้องทำการแลกเงินเป็น RMB ก่อน แต่ปัจจุบันหลังจากมีการใช้ Free Trade Account ให้บริการเงินตราต่างประเทศ บริษัทสามารถนำเงินตราต่างประเทศที่ได้รับจากต่างประเทศฝากไว้ในบัญชี Free Trade Account ก่อน โดยสามารถเลือกได้ว่าจะแลกเปลี่ยนเป็น RMB ในเวลาใด ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนทางการเงินของบริษัทและสามารถบริหารจัดการความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราได้ดีขึ้น

พิพาทในการคัดเลือกผู้ไกล่เกลี่ย (panel of mediators) นอกบัญชีรายชื่อตามที่ตนเองพึงพอใจได้ (จากเดิมที่ต้องคัดเลือกจากบัญชีรายชื่อที่ทางการจีนกำหนดไว้เท่านั้น) นอกจากนี้กรณีพิพาทที่มีมูลค่าต่ำกว่า 100,000 หยวนหรือ 16,120 ดอลลาร์สหรัฐ สามารถขอรับบริการระบบอนุญาโตตุลาการแบบย่อ (Summary procedure of arbitration) ได้ ซึ่งช่วยให้ผู้ขอรับบริการ (ผู้ลงทุน) ที่ไม่สัมพันธ์เกี่ยวกับระบบอนุญาโตตุลาการ สามารถใช้บริการแบบเบ็ดเสร็จได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากเท่ากับการขอรับบริการแบบมาตรฐาน (โดยทั่วไปต้องมีมูลค่าไม่ต่ำกว่า 1 ล้านหยวนจึงจะขอรับบริการได้)

4.2 ระบบชำระภาษี โดยสำนักงานสรรพากรจีนได้เปิดให้บริการยื่นภาษีผ่านระบบออนไลน์ สำหรับธุรกิจจีน SFTZ โดยสามารถนำส่งเอกสารในรูปแบบไฟล์ รวมถึงการเลือกรูปแบบระยะเวลาการเสียภาษีแบบราย 3 เดือนแทนระบบเดิมที่จะต้องยื่นทุกเดือน

4. ผลลัพธ์ของการใช้นโยบายเขตการค้าเสรีนครเซี่ยงไฮ้

หากมองในภาพรวมสำหรับรัฐบาลจีน ถือว่า SFTZ ทำผลงานได้ดีและประสบความสำเร็จตามเป้าที่วางไว้ในระดับหนึ่ง เนื่องจากตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา SFTZ ได้ออกมาตรการและพัฒนากฎระเบียบต่าง ๆ ให้เอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง มีแนวคิดการปฏิรูปและผลสำเร็จของนวัตกรรมทางระบบกว่า 100 รายการที่ได้รับการผลักดันให้นำไปประยุกต์ใช้ทั่วประเทศ มีบริษัทใหม่ที่จดทะเบียนในเขต SFTZ แล้วประมาณ 40,000 บริษัท ซึ่งสูงกว่าจำนวนรวมของบริษัทที่ได้จดทะเบียนในพื้นที่ดังกล่าวในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ก่อนจะมีการจัดตั้ง SFTZ โดยเป็นบริษัทที่ลงทุนโดยต่างชาติมากกว่า 7,300 แห่ง นอกจากนี้ SFTZ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตผู่ตงใหม่ครอบคลุมพื้นที่เพียง 1/50 ของนครเซี่ยงไฮ้ แต่สร้าง GDP ให้กับนครเซี่ยงไฮ้ได้ถึง 1/4 ของ GDP เมือง สะท้อนว่า การปฏิรูประบบของ SFTZ สามารถเป็นแรงขับเคลื่อนที่จะผลักดันเศรษฐกิจได้ในระยะยาว อีกทั้งยังบ่งบอกถึงการเป็นที่ยอมรับของต่างชาติซึ่งเข้ามาลงทุนเพิ่มมากขึ้น ทั้งหมดนี้เป็นกุญแจสำคัญที่จะเปิดประตูสู่ความเป็นสากลให้กับนครเซี่ยงไฮ้

บทวิเคราะห์จุดเด่นของเขตการค้าเสรีนครเซี่ยงไฮ้

รัฐบาลจีนได้ตั้งเป้าหมายให้นครเซี่ยงไฮ้พัฒนาเปิดกว้างสู่ระดับสากล ซึ่งนโยบายเขตการค้าเสรีเซี่ยงไฮ้ Shanghai Free Trade Zone (SFTZ) นี้ถือเป็นนวัตกรรมทาง

เศรษฐกิจใหม่ของประเทศจีน และในอนาคตรัฐบาลจีนมีแนวโน้มให้ดำเนินนโยบายนี้ด้วยแนวคิด “เปิดกว้างการลงทุน สนับสนุนการใช้เงินหยวนอย่างเสรี เสริมบทบาทเวทีการค้าสู่สากล เพิ่มความเข้มข้นด้านงานบริหารจัดการภาครัฐให้เอื้อประโยชน์ต่อภาคธุรกิจสูงสุด ” เพื่อสนับสนุนให้นครเซี่ยงไฮ้สามารถบรรลุเป้าหมายการเป็น “ศูนย์กลางการค้าโลก” และรัฐบาลจีนยังคงเดินหน้าพัฒนาเขตการค้าเสรีนี้ต่อไป เพื่อให้พื้นที่อื่น ๆ ในประเทศจีนได้เรียนรู้และนำไปปรับใช้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากทฤษฎีของนโยบาย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากทฤษฎีของนโยบาย จะเห็นได้ว่าสำหรับบริษัทที่เข้าไปจัดตั้ง และจดทะเบียนในเขต SFTZ นั้น ในทางปฏิบัติเนื่องด้วยการบริหารจัดการของรัฐในรูปแบบกึ่งเปิดกว้างประเทศของจีน จึงอาจมีข้อบังคับกฎหมายที่ยังไม่ได้รับสิทธิประโยชน์พิเศษที่เด่นชัด แต่ด้านอำนวยความสะดวกรัฐบาลจีนได้เปิดโอกาสในการดำเนินการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทได้รวดเร็วและสะดวกขึ้น จึงทำให้ SFTZ ต้องมีการปรับปรุงสมบรูณ์หรือบางมาตรการอาจเป็นอุปสรรคและความยากลำบากในการดำเนินธุรกิจด้านต่าง ๆ อาทิ การเร่งพัฒนาระบบต่าง ๆ ให้มีมาตรฐานระดับสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นระบบการบริหารจัดการการลงทุน ระบบการควบคุมดูแลทางการค้า ระบบการจัดเก็บภาษี และระบบการป้องกันความเสี่ยงที่สอดคล้องกับการเปิดกว้างทางเศรษฐกิจ การเร่งสร้างระบบนวัตกรรมทางการเงินที่สนับสนุนให้สกุลเงินหยวนเป็นสกุลเงินสากลและการเปิดเสรีบัญชีเงินทุน การใช้นวัตกรรมเป็นตัวขับเคลื่อน โดยอาศัยเขตการค้าเสรีและการสร้างศูนย์กลางทางนวัตกรรมและวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเป็นแรงผลักดันการพัฒนา การพัฒนาระบบการบริหารจัดการของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพและโปร่งใส และการเพิ่มการพัฒนา SFTZ ที่ควบคู่ไปกับการดำเนินยุทธศาสตร์ระดับชาติ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงกับการพัฒนานครเซี่ยงไฮ้ให้เป็น 4 ศูนย์กลางที่สำคัญ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ การเงิน การค้า และการขนส่งทางเรือ

2. วิเคราะห์จากอัตลักษณ์ของนโยบาย

จากการวิเคราะห์อัตลักษณ์ของนโยบาย จะเห็นได้ว่ารัฐบาลจีนได้เร่งปฏิรูประดับสูงและเปิดพื้นที่ใหม่ผู้ต่งในมหานครเซี่ยงไฮ้ รวมทั้งสร้างพื้นที่ชั้นนำสำหรับความทันสมัยของสังคมนิยมสู่ศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจ การเงิน การค้า การขนส่งระหว่างประเทศ และ

ศูนย์กลางด้านนวัตกรรมทางเทคโนโลยี พื้นที่ใหม่ผู้ตงได้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาที่มีชื่อเสียงระดับโลก โดยให้ข้อพิสูจน์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับข้อดีของระบบสังคมนิยม ที่มีอัตลักษณ์แบบจีนสำหรับยุคใหม่ ตามแนวคิดของนายสี จิ้นผิง เลขาธิการใหญ่ของพรรคฯ โดยมีส่วนสนับสนุนในการปฏิรูปและการเปิดกว้าง ในการเดินทางครั้งใหม่ของการสร้างประเทศสังคมนิยมสมัยใหม่อย่างรอบด้าน ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนการปฏิรูประดับสูงและการเปิดพื้นที่ใหม่ผู้ตงอันเป็นการสร้างพื้นที่ขึ้นสำหรับความทันสมัยของสังคมนิยม และเป็นผู้นำการก่อสร้าง “ศูนย์ห้าแห่ง” ของนครเซี่ยงไฮ้ ได้แก่ ศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจ ด้านการเงิน ด้านการค้า ด้านการขนส่งระหว่างประเทศ และศูนย์กลางด้านนวัตกรรมทางเทคโนโลยี เพื่อตอบสนองสถานการณ์โดยรวมของประเทศได้ดียิ่งขึ้น และส่งเสริมการพัฒนากุณการของการดำเนินการตามยุทธศาสตร์สามเหลี่ยมปากแม่น้ำแยงซี

3. วิเคราะห์จากวัฒนธรรมของประชาชนในนครเซี่ยงไฮ้

จากการวิเคราะห์จากวัฒนธรรมของประชาชนในนครเซี่ยงไฮ้ ในยุคหนึ่งจีนเคยเป็นประเทศล้าหลังเรื่องเทคโนโลยี ด้วยจำนวนประชากรมากล้น ประชาชนชาวจีนจึงใช้ชีวิตแบบปากกัดตีนถีบ แย่งกันกินแย่งกันใช้ในทุก ๆ เรื่อง แม้รัฐบาลภายใต้ระบอบคอมมิวนิสต์จะพยายามจัดสรรปันส่วนและกระจายรายได้ให้ทั่วถึงแล้วก็ตาม แต่เพียงไม่นาน รัฐบาลจีนก็ได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ จากประเทศที่ดูวุ่นวายตามเมืองใหญ่ของจีนกลับพัฒนากลายเป็นเมืองที่เต็มไปด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกและอัดแน่นไปด้วยเทคโนโลยีภาพลักษณ์ด้านลบของจีนจึงค่อย ๆ หายไป โดยเซี่ยงไฮ้เป็นเมืองใหญ่ทางทิศตะวันออกของจีน เป็นศูนย์รวมที่สุดของประเทศ เศรษฐกิจเติบโตมากที่สุดทันสมัยที่สุด ประชาชนอยู่อาศัยมากที่สุด ร่ำรวยมากที่สุด ศูนย์กลางแฟชั่น สินค้าแบรนด์เนม ธนาคาร บริษัทยักษ์ใหญ่ และนักลงทุนต่างชาติ ทุกอย่างในเซี่ยงไฮ้เปรียบเสมือนอนาคตของคนจีนทั้งประเทศ ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างพื้นฐานไปจนถึงไลฟ์สไตล์การใช้ชีวิต และนี่บ่งบอกได้ว่าการมีผังเมืองที่ดี คือการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

บทเรียนสู่การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รายงานว่า นโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ) มุ่งหมาย

เปลี่ยนพื้นที่ชายแดนสู่พื้นที่เศรษฐกิจใหม่และเป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ กระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชน ตลอดจนแก้ปัญหาความมั่นคง จังหวัดเชียงรายเป็นหนึ่งในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษในปี ค.ศ. 2015 โดยมีพื้นที่เป้าหมาย 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน และอำเภอเชียงของ ซึ่งการขับเคลื่อนการนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจมุ่งเน้นการเพิ่มมูลค่าการลงทุนจากทั้งในประเทศและในต่างประเทศในเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษเป็นหลักผ่านสิทธิประโยชน์ของ Board of Investment (BOI)

1. ภาพรวมของเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย

จังหวัดเชียงราย อยู่ในแผนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 2 ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ที่ 2/2558 โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 3 ด้าน ได้แก่ (1) การค้าชายแดน โดยส่งเสริมให้เป็นเมืองการค้าชายแดนเพื่อรองรับการค้าและการลงทุนเชื่อมโยงกับประเทศอาเซียนและกรอบความร่วมมือ GMS (Greater Mekong Subregion) หรืออนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (ไทย เมียนมา สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีนตอนใต้) (2) การเกษตร มุ่งเน้นพัฒนาให้เป็นเมืองเกษตรกรรมรองรับตลาดอาหารสุขภาพ เพื่อเป็นแหล่งผลิตอาหารและสินค้าเกษตรของภูมิภาคและยกระดับมาตรฐานสู่ผู้บริโภคระดับบน (3) การท่องเที่ยวสนับสนุนและส่งเสริมให้เป็นเมืองท่องเที่ยวเชื่อมโยงกลุ่มประเทศอาเซียน และ GMS ทั้งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เชิงเกษตร เชิงประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ชาดิพันธ์์ และสุขภาพ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 21 ตำบล ใน 3 อำเภอ ของจังหวัดเชียงรายได้แก่ อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน และอำเภอเชียงของ พื้นที่รวม 1,523.63 ตารางกิโลเมตร หรือ 952,268.75 ไร่โดยเปิดช่องให้พื้นที่สีเขียวหรือที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรมสามารถพัฒนาโรงงานอุตสาหกรรมที่ปลอดภัยได้

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงเนื่องจากเป็นเมืองค้าชายแดนที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศอยู่ในอันดับต้นๆ โดยมีจุดผ่านแดนถาวร 6 จุด เชื่อมกับเมียนมา 3 จุดและสปป.ลาว 3 จุด ด้วยมีภูมิประเทศที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างเมียนมา และสปป.ลาว จึงสามารถเชื่อมโยงไปยังจีนตอนใต้ ผ่านระเบียง

เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) โดยทางเหนือเชื่อมโยงกับ มณฑลยูนนาน ได้ทั้งทางบกและทางน้ำโดยทางบกอาศัย 2 เส้นทาง ได้แก่ ถนน R3A (ผ่านด่านเชียงของและ สปป.ลาว) และ ถนน R3B (ผ่านด่านแม่สาย และเมียนมา) สำหรับทางน้ำสามารถขนส่งโดยอาศัยแม่น้ำโขงโดยผ่านท่าเรือเชียงแสน นอกจากนี้สามารถเชื่อมโยงลงมาทางใต้สู่ท่าเรือแหลมฉบังเพื่อส่งออกทางทะเลไปยังภูมิภาคอื่นของโลกได้ดังนั้น เชียงรายจึงมีศักยภาพในการให้บริการด้านโลจิสติกส์ให้กับจีนตอนใต้และพื้นที่ตอนบนของเมียนมาและ สปป.ลาว เพื่อขนส่งสินค้าออกทางทะเลที่แหลมฉบัง รวมทั้งมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรากับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตอนบนของเมียนมาและ สปป.ลาว และจีนตอนใต้ นอกจากนั้น อุตสาหกรรมในพื้นที่ อาทิอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหาร เครื่องเรือนไม้แปรรูป มีโอกาสพัฒนาขยายห่วงโซ่มูลค่าการผลิตเพิ่มขึ้นทั้งนี้ ในแต่ละพื้นที่ของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงรามีศักยภาพที่แตกต่างกัน ดังนี้ (1) อำเภอแม่สาย สามารถพัฒนาด้านชายแดนเพื่อรองรับการค้า และการท่องเที่ยว อาทิ การเตรียมพื้นที่จัดตั้งโรงแรม ศูนย์การประชุม ร้านค้าปลอดภาษี ศูนย์ขนส่งมวลชน และศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว (2) อำเภอเชียงแสนสามารถพัฒนาเป็นเขตการค้าเสรี เขตปลอดภาษีอากร ศูนย์กลางการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ โดยมีการเตรียมการ อาทิ พื้นที่จัดตั้งท่าเรือ ศูนย์เปลี่ยนถ่ายและคลังสินค้า พาณิชยกรรม สำนักงานและศุลกากร (3) อำเภอเชียงของสามารถพัฒนาเป็นศูนย์การค้า การท่องเที่ยว ศูนย์ขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ ศูนย์โลจิสติกส์และพาณิชยกรรม และสำนักงานการค้าและศุลกากร

โดยในปัจจุบัน พบว่า การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงรียังคงมีปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนา ส่งผลให้การพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง อาทิ

1) ปัญหาด้านการวางผังเมืองเพื่อกำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เนื่องจากจังหวัดเชียงรามีนโยบายการพัฒนาให้เป็นเมืองสีเขียวจึงไม่สามารถที่จะตั้งโรงงานในบางพื้นที่ จึงส่งผลกระทบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ซึ่งหากต้องการแก้ไขเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต้องแก้ไขที่ประกาศกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีข้อจำกัดจำนวนมากและต้องใช้เวลาและทรัพยากรจำนวนมากในการแก้ไข

2) ปัญหาการค้าที่ดินเป้าหมายเขตเชียงแสน มีราคาสูงถึงไร่ละประมาณ 1 ล้านบาท ส่วนเขตเชียงของมีราคา 4-5 แสนบาทต่อไร่ และเขตแม่สาย ติดปัญหาพื้นที่มีประชาชนเช่าที่โรงงานยาสูบ

3) ปัญหาระบบราชการไทย ภาครัฐขาดการบูรณาการของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นอุปสรรคในการทำงานร่วมกัน ขาดการต่อเนื่องของการปฏิบัติ ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ถึงแม้จะมีการตั้งศูนย์ One Stop Service : OSS แต่ยังไม่ประสบปัญหาต่าง ๆ อาทิ (1) กระบวนการในการอนุมัติต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ซึ่งมีขั้นตอนและระยะเวลาของการขออนุมัติที่แตกต่างกัน โดยศูนย์ OSS ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาเท่านั้น ไม่ใช่ศูนย์ที่สามารถขอรับบริการได้จริง (2) กฎ ระเบียบ ของหน่วยงานต่าง ๆ มีความขัดแย้งกันหรือไม่เอื้อต่อการส่งเสริมการพัฒนาการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ เนื่องจากไม่มีการขับเคลื่อนอย่างจริงจังทำให้ไม่มีผลเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน (วีระวุฒิ, 2018)

สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รายงานว่า ในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมามูลค่าการค้าชายแดนของเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงรายมีการเติบโตที่สูงขึ้นถึง 7.6 เท่า ซึ่งการค้าชายแดนในปี ค.ศ. 2004 มีมูลค่า 4,025 ล้านบาท ขยายตัวไปถึง 30,514.11 ล้านบาทในปี ค.ศ. 2013 ทำให้มูลค่าการค้าชายแดนมีมูลค่าสูงขึ้นถึง 12.6 เท่า จาก 2,273.80 ล้านบาทในปี ค.ศ. 2004 สูงขึ้นเป็น 28,535.19 ล้านบาทในปี ค.ศ. 2013 และมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดของเชียงรายมีการขยายตัวจาก 39,317 ล้านบาทในปี ค.ศ. 2004 เป็น 81,263 ล้านบาทในปี ค.ศ. 2013 ซึ่งนี่เองเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าการที่เศรษฐกิจการค้าชายแดนมีการขยายตัวได้ส่งผลทำให้ภาพรวมทางเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงรายขยายตัวขึ้นเช่นกัน ทั้งนี้ ตามสถิติของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (2019) พบว่ามูลค่าทุนจดทะเบียนและจำนวนการจดทะเบียนเพิ่มขึ้นในช่วงระยะเวลาปี ค.ศ. 2015 - 2016 และมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 2017 - 2018 มูลค่าการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงรายสะสมก่อนและหลังโครงการตลอดระยะเวลา 5 ปี มีนิติบุคคลจดทะเบียนรวมทั้งสิ้น 1,362 ราย และมีมูลค่ารวม 4,412.52 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเพียง 11.84% ของมูลค่าการลงทุนทั้งหมดในจังหวัดเชียงราย โดยอำเภอแม่สายมีมูลค่าทุนจดทะเบียนมากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 54 ของมูลค่าการลงทุนทั้งหมดในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ รองมาได้แก่ อำเภอเชียง

แสนและอำเภอเชียงของ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 32 และ 14 ตามลำดับ ประเภทธุรกิจที่ได้มีมูลค่าการลงทุนมากที่สุดในจังหวัดเชียงราย 3 อันดับแรก ได้แก่ ก่อสร้างทั่วไป ขายส่งสินค้าทั่วไป อสังหาริมทรัพย์ ขนาดธุรกิจในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเชียงรายส่วนใหญ่เป็นกิจการ SME มีขนาดเล็ก คิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 98.60 และประเภทธุรกิจ SME แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ (1) ขายส่ง/ปลีก มีสัดส่วนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 51.84 (2) ธุรกิจภาคบริการคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 39.72 และ (3) ธุรกิจการผลิต คิดเป็นร้อยละ 8.44 สำหรับมูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงรายมีมูลค่า 164.45 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 3.73 ของมูลค่าการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมด นักลงทุนต่างชาติที่ให้ความสนใจในการลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจเชียงรายมากที่สุด ได้แก่ จีน พม่า และมณฑลไต้หวัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 70.9, 6.78 และ 3.98 ตามลำดับ

2. บทเรียนจากเขตการค้าเสรีนครเซี่ยงไฮ้สู่จังหวัดเชียงราย

เขตการค้าเสรีนครเซี่ยงไฮ้ก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 29 กันยายน ค.ศ. 2013 มีขนาดพื้นที่ 28.78 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่สำคัญ 4 แห่ง ซึ่งเป็นเขตสินค้าทัณฑ์บน (bonded area) ได้แก่ เขตสินค้าทัณฑ์บนไวเกาเฉียว (Waigaoqiao Free Trade Zone) เขตโลจิสติกส์สินค้าทัณฑ์บนไวเกาเฉียว (Waigaoqiao Free Trade Logistics Park) เขตสินค้าทัณฑ์บนท่าเรือหยางซาน (Yangshan Free Trade Zone Area) และเขตสินค้าทัณฑ์บนสนามบินผู่ตง (Pudong Airport Free Trade Zone) ต่อมาเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม ค.ศ. 2014 รัฐบาลจีนได้อนุมัติขยายพื้นที่ SFTZ เพิ่มขึ้นเป็น 120.72 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่เพิ่มเติม ได้แก่ เขตธุรกิจการเงินลูเจียจุย (Lujiazui Financial Area) เขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกจีนเฉียว (Jinqiao Export Processing Zone) และเขตนิคมเทคโนโลยีชั้นสูงจางเจียง (Zhangjiang High Tech Park) เพื่อขยายการทดลองการปฏิรูปเศรษฐกิจให้กว้างขวางมากขึ้น นับตั้งแต่การก่อตั้ง SFTZ มาจนถึงปัจจุบัน รัฐบาลจีนพยายามขุบหบาท SFTZ ในฐานะผู้บุกเบิก การปฏิรูปและการเปิดกว้างทางเศรษฐกิจจีน โดยมีเป้าหมายมุ่งเน้นพัฒนาใน 4 ด้านหลักคือ การลงทุน การค้า การเงิน และการบริหารจัดการของภาครัฐ ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา รัฐบาลจีนได้ออกนโยบายและมาตรการใหม่ ๆ เพื่อ

ทดลองใช้กับ SFTZ โดยเฉพาะ ก่อนที่จะนำประสบการณ์และผลสำเร็จไปประยุกต์ใช้เป็นแบบอย่างให้กับพื้นที่อื่นของจีนได้เดินตามรอยต่อไปในอนาคต

ตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา SFTZ ได้ออกมาตรการและพัฒนากฎระเบียบต่างๆ ให้เอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง มีแนวทางการปฏิรูปและผลสำเร็จของนวัตกรรมทางระบบกว่า 100 รายการที่ได้รับการผลักดันให้นำไปประยุกต์ใช้ทั่วประเทศ มีบริษัทใหม่ที่จดทะเบียนในเขต SFTZ แล้วประมาณ 40,000 บริษัท ซึ่งสูงกว่าจำนวนรวมของบริษัทที่ได้จดทะเบียนในพื้นที่ดังกล่าวในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ก่อนจะมีการจัดตั้ง SFTZ โดยเป็นบริษัทที่ลงทุนโดยต่างชาติมากกว่า 7,300 แห่ง นอกจากนี้ SFTZ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตผู้ดงใหม่ครอบคลุมพื้นที่เพียง 1/50 ของนครเซี่ยงไฮ้ แต่สร้าง GDP ให้กับนครเซี่ยงไฮ้ได้ถึง 1/4 ของ GDP เมือง สะท้อนว่าการปฏิรูประบบของ SFTZ สามารถเป็นแรงขับเคลื่อนที่จะผลักดันเศรษฐกิจได้ในระยะยาว อีกทั้งยังบ่งบอกถึงการเป็นที่ยอมรับของต่างชาติซึ่งเข้ามาลงทุนเพิ่มมากขึ้น ทั้งหมดนี้เป็นกุญแจสำคัญที่จะเปิดประตูสู่ความเป็นสากลให้กับนครเซี่ยงไฮ้

ทั้งนี้ การวิเคราะห์ประสบการณ์จากการพัฒนาของนครเซี่ยงไฮ้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงราย ถือว่าเป็นวัตถุประสงค์สำคัญของการศึกษาในครั้งนี้ จะเห็นได้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำนโยบายและมาตรการของเขตการค้าเสรีเซี่ยงไฮ้ นำมาปรับใช้ในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย ดังนี้

1. ด้านการลงทุน มาตรการที่นำมาปรับใช้คือ (1.1) ผ่อนคลายข้อจำกัดด้านการลงทุน (1.2) ปฏิรูประบบการจัดการการลงทุนนอกประเทศ (1.3) เปิดกว้างธุรกิจภาคบริการ
2. ด้านการค้า มาตรการที่สามารถนำมาปรับใช้คือ (2.1) พัฒนาระบบการควบคุมดูแลการค้า
3. ด้านการเงิน มาตรการที่สามารถนำมาปรับใช้คือ (3.1) เปิดกว้างตลาดการเงิน และการบริการด้านการเงิน (3.2) เพิ่มการควบคุมดูแลและป้องกันความเสี่ยงด้านการเงิน
4. ด้านการบริหารจัดการของภาครัฐ มาตรการที่สามารถนำมาปรับใช้คือ (4.1) ลดอุปสรรคในการเข้ามาลงทุนของบริษัท (4.2) ปฏิรูประบบการบริหารจัดการของภาครัฐ (4.3) พัฒนากฎระเบียบให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจ

ตามมาตรการที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้นไม่เพียงแต่จะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในภาพรวม ทั้งการสร้างงาน การค้าขาย ธุรกิจ และนโยบายต่าง ๆ ภายในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงรายเท่านั้น แต่ยังเป็นการขยายความเจริญไปยังพื้นที่ชนบทในจังหวัดเชียงรายอีก นอกจากนี้ยังจะส่งผลดีต่อการยกระดับการก่อสร้างโครงสร้างทางคมนาคมขั้นพื้นฐานของคนไทยตลอดจนการท่องเที่ยว ในด้านเศรษฐกิจไทยสามารถพัฒนาความสัมพันธ์ทางการค้าในมิติที่กว้างขึ้น อีกทั้งยังได้รับประโยชน์จากการแสวงหาความร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ อีกด้วย อย่างไรก็ตามควรมีการศึกษาอย่างรอบคอบในการดำเนินความร่วมมือต่าง ๆ ภายใต้กรอบนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษด้วย เพื่อไม่ให้เสียเปรียบหรือก่อให้เกิดผลกระทบตามมาในภายหลัง

สรุปผลการวิจัย

นับตั้งแต่การก่อตั้ง เขตการค้าเสรีนครเซี่ยงไฮ้ คือพื้นที่สำคัญที่รัฐบาลจีนพยายามยกย่องให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาเขตการค้าเสรี ควบคู่ไปกับการปฏิรูปและการเปิดกว้างทางเศรษฐกิจจีน โดยมีเป้าหมายมุ่งเน้นพัฒนาใน 4 ด้านหลัก คือ การลงทุน การค้า การเงิน และการบริหารจัดการของภาครัฐ ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา รัฐบาลจีนได้ออกนโยบายและมาตรการใหม่ ๆ เพื่อทดลองใช้กับ SFTZ โดยเฉพาะ ก่อนที่จะนำประสบการณ์และผลสำเร็จไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่น ๆ จากการศึกษานโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเขตการค้าเสรีเซี่ยงไฮ้ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า เขตการค้าเสรีนครเซี่ยงไฮ้ มีนโยบายสนับสนุน 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการลงทุน ซึ่งมุ่งเน้นการผ่อนคลายข้อจำกัดด้านการลงทุน ปฏิรูประบบการจัดการ การลงทุนต่างประเทศ และเปิดกว้างธุรกิจภาคบริการ
2. ด้านการค้า ที่มุ่งเน้นการจัดตั้งระบบ Single Window สำหรับการค้าระหว่างประเทศสร้าง Platform การให้บริการแบบบูรณาการโดยรวมหลายหน่วยงานเข้าด้วยกัน และพัฒนาระบบการควบคุมดูแลการค้า

3. ด้านการเงิน ที่ผลักดันนวัตกรรมที่เปิดกว้างทางการเงิน โดยจัดตั้งระบบ Free Trade Account เปิดกว้างตลาดการเงินและการบริการด้านการเงิน และเพิ่มการควบคุมดูแล และป้องกันความเสี่ยงด้านการเงิน

4. ด้านการบริหารจัดการของภาครัฐ ที่มีความพยายามในการลดอุปสรรคในการเข้ามาลงทุนของบริษัท ปฏิรูประบบการบริหารจัดการของภาครัฐ และพัฒนากฎระเบียบให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจ ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นกุญแจสำคัญที่เปิดประตูสู่ความเป็นสากลให้กับนครเชียงใหม่

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 สรุปได้ว่า จุดเด่นของนโยบายเขตการค้าเสรีเชียงใหม่ คือ การบริหารจัดการตามข้อกำหนดของรัฐในรูปแบบกึ่งเปิดกว้างประเทศของจีน มีการอำนวยความสะดวก โดยรัฐบาลจีนได้เปิดโอกาสในการดำเนินการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทได้รวดเร็วและสะดวกขึ้น และมีมาตรการที่ลดอุปสรรคและความยากลำบากในการดำเนินธุรกิจ เช่น การเร่งพัฒนาระบบต่าง ๆ ให้มีมาตรฐานระดับสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การเร่งสร้างระบบนวัตกรรมทางการเงินที่สนับสนุนให้สกุลเงินหยวนเป็นสกุลเงินสากลและการเปิดเสรีบัญชีเงินทุน การใช้นวัตกรรมเป็นตัวขับเคลื่อน การพัฒนาระบบการบริหารจัดการของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพและโปร่งใส และการเพิ่มการพัฒนา SFTZ ที่ควบคู่ไปกับการดำเนินยุทธศาสตร์ระดับชาติ

แม้ว่านครเชียงใหม่และจังหวัดเชียงรายมีความแตกต่างกันทั้งในเชิงของพื้นที่ สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม และจำนวนประชากร อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาโครงสร้างนโยบายเขตการค้าเสรีเชียงใหม่ และแนวทางการสนับสนุนต่าง ๆ ของภาครัฐ พบว่ามีความเป็นไปได้ที่จะแสวงหาแนวทางในการพัฒนาให้กับเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงรายตามประสบการณ์ของนโยบายเขตการค้าเสรีเชียงใหม่ นั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำนโยบายและมาตรการของเขตการค้าเสรีเชียงใหม่ นำมาปรับใช้ในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงรายได้ ทั้งในด้านของมาตรการสนับสนุนการลงทุน มาตรการส่งเสริมทางการค้า การเปิดกว้างในเชิงระบบการเงิน และกลไกการสนับสนุนจากภาครัฐ

ทั้งนี้ นโยบาย มาตรการ หรือแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจของเขตการค้าเสรีเชียงใหม่ อาจจะสมารถนำมาปรับใช้ เพื่อพัฒนากับเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงรายได้ แต่ผู้

ปฏิบัติการในระดับนโยบาย ผู้สนับสนุนการดำเนินงาน หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรมีการศึกษาวิเคราะห์เพิ่มเติมในอนาคต หรือมีการนำร่องใช้นโยบายที่ละส่วนตามความเหมาะสมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

บรรณานุกรม

ข้อมูลเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย. (2018). สืบค้นจาก

<http://socanth.tu.ac.th/wp-content/uploads/2018/> (เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2021)

โครงการจัดตั้งสำนักงานเศรษฐกิจชายแดนและโลจิสติกส์. (2019). **เขตพัฒนาเศรษฐกิจ**

พิเศษเชียงราย: นโยบายเพื่อฟื้นหรือศักยภาพที่ยังไม่ถูกค้นพบ. สืบค้นจาก

<http://rs.mfu.ac.th/obels/?p=1844/> (เข้าถึงเมื่อ 20 กันยายน 2021)

โครงสร้างกฎระเบียบ และข้อกำหนดของนโยบายเขตเสรีเชียงใหม่. สืบค้นจาก

<http://www.opsmoac.go.th/> (เข้าถึงเมื่อ 18 กันยายน 2021)

ทันโลก, เอเชีย. (2019). นโยบายเขตการค้าเสรีเชียงใหม่ : **ความสำเร็จของเขตทดลองการค้า**

เสรีเชียงใหม่ ภายหลัง 5 ปีของการก่อตั้ง. สืบค้นจาก

http://globthailand.com/china_0251/ (เข้าถึงเมื่อ 19 กันยายน 2021)

ทันโลก, เอเชีย. (2018). **พัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมของนครเชียงใหม่.** สืบค้นจาก

https://globthailand.com/china_0234/ (เข้าถึงเมื่อ 17 กันยายน 2019)

พลอยจันทร์ สุขคง. (2019). **เชียงใหม่: เมืองที่สอนให้รู้ว่าเราควรกลัวเงินพอ ๆ กับอัตรา**

ความเร็วในการพัฒนาประเทศตัวเอง. สืบค้นจาก

<https://thestandard.co/shanghai>. (เข้าถึงเมื่อ 20 กันยายน 2021)

ภาคเศรษฐกิจที่สำคัญของนครเชียงใหม่ถึงการขยายตัวในครึ่งปีหลัง 2555. (2012). สืบค้นจาก

https://www.ditp.go.th/contents_attach/69799/55002425.pdf (เข้าถึงเมื่อ 17 กันยายน 2021)

วีระวุฒิ สร้อยพลอย. (2018). เอกสารวิเคราะห์: **ความคืบหน้าเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดเชียงราย**. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/KZo3d>
(เข้าถึงเมื่อ 19 กันยายน 2564)

เศรษฐกิจนครเซี่ยงไฮ้. (2019). สืบค้นจาก
<http://www.m.mfa.go.th/business/th/articles/ศูนย์บริการข้อมูลระหว่างประเทศ/> (เข้าถึงเมื่อ 19 กันยายน 2021)

เศรษฐกิจนครเซี่ยงไฮ้ [ภาษาจีน]. สืบค้นจาก <https://www.bbc.com/china/shanghai-40446319>./ (เข้าถึงเมื่อ 17 กันยายน 2021)

ศิริมล มโนภานนท์. (2017) ส่องเขตการค้าเสรีนครเซี่ยงไฮ้ เปิดกว้างเศรษฐกิจจีนสู่สากล.
สืบค้นจาก <https://bit.ly/3nwg8LR> (เข้าถึงเมื่อ 17 กันยายน 2021)

อักษรศรี พานิชสาส์น. (2013). เขตการค้าเสรีเซี่ยงไฮ้ : **พิเศษแค่ไหน เสรีอย่างไร**. สืบค้นจาก
<https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/532338/> (เข้าถึงเมื่อ 18 กันยายน 2021)

参考文献

中国（上海）自由贸易试验区官网, (2021) 上海自贸试验区
“指南针”系列研讨沙龙（第一期）成功举办，
<https://www.china-shftz.gov.cn/PublicInformation.aspx?GID=17e6607b-f098-441d-980c-ffeec16d2cd5&CID=953a259a-1544-4d72-be6a-264677089690&Type=99&navType=0>
潇湘晨报（2020）. **30 年，浦东的巨变从何而来.** ,
<https://baijiahao.baidu.com/>